

svojiga življenja na prostim zraku prežive, si večidel terdno zdravje in dolgo življenje ohranijo; tako de tukaj ljudje, 80 let stari', nič posebno redkiga niso, in de marsikteri se mislijo ne in še vediti nočejo, de so stari, dokler 80 let nimajo. Matere svoje otročiče že v zibeli pohiti skor ves čas pri sebi na polju in v planinah imajo; če solnce pripeka ali dež gre', pa strehe (omrele) čez zibelke razpnejo, in ne marajo, če dete tudi veka.

Obleko (vsaj dozdej še) Bohinjci in Bohinjke za rabo in terpež prav dobro nosijo. Moškim pri njih jerhastih ali pa suknenih kratkih hlačah se posebno lepo vdajo plave nogovice s čizmami. Ženske pa na glavi po navadi svojo pripravno zavijačo imajo; ob nedeljah in praznikih, mlajši pa le o posebnih priložnostih, še pečo čez njo ogernejo. Rudečih nogovic in škapulirke (suknje iz debeliga domačiga sukna) se pa bolj mlade po nepotrebnim že sramovati začenjajo! Kožuh, zlasti med ženskami, skor vsak otrok ima. —•

Znano že sploh je Bohinsko jezero; eno uro dolgo, ima posebno žlahne postervi v sebi. Na enim kraju jezera se zavpitje ali streljanje sedimkratno odmeva. Od jezera eno uro naprej se pride do slovečiga slapa Savice, kteriga bobnjenje se že od delječ sliši. Savica pozimi navadno trikrat teči preneha, dokler na spomlad spet stanovitno iz kotla vreti in bobneti začne. O lepi zimi 1845.—46. leta je neki sedimkrat *teci* začela. Nad Savico, povejo, je še sedim jezer, pet većin in dvoje manjših; troje jih je po versti; iz eniga zmed njih Savica izvira, ktera se potem v poprej omenjeno jezero, in pri podružnici sv. Janeza Kerstnika (ktero za nar starši cerkev v Bohinju imajo) spet iz jezera izteka, in pod imenom Bohinska Sava iz Bohinja pridere. V kraju pri sredi jezera pa lepa cerkvice svetiga Duha stoji, ktera je, kakor pripovedujejo, po neki obljubi zidana bila, ko namreč pred kakimi sto leti zemlja v Bohinju že nekatere leta nič roditi ni hotla. Od tod pravijo, so se tudi te tri zaobljubljene srede začele, ki jih še zdejmiram praznujejo, namreč kvarterna sredo o postu, velikonočna in binkoštna sredo, v kterih se pri sv. Duhu tudi vsako leto svete maše opravljajo.

(Dalje sledi.)

Od Bohinja kaj.

Desiravno je bilo od Bohinja tudi v „Novicah“ že marsikej brati, vendar praviga popisa tega znamenitima gorenskiga kraja v slovenskim jeziku še ni. Čeravno jim tudi jez natančniga in popolnima popisa dati ne morem, naj dragim bravcam prijetno bo, vsaj nekatere reči od Bohinja zvediti. Spomina vredno in zlo želeto pa bi bilo, ko bi kteri v Bohinju prebivajočih gospodov, ki imenitniši in visokejši gore in planine sami prehodijo, za vse šege in navade in druge okoljsine tega kraja dobro vedo, ali po spisih in drugih spričbah tudi od nekdanjih časov vednost imajo, v spoznavo, čast in korist domovine, ta znameniti kraj popolnoma popisati hotli.

Bohinj, ki tri fare, Bistrice, Srednjo-vas in Koprivnik (kjer je nekdej slavni Vodnik prepeval) obseže, je zdejm v dve županiji, Bistriško in Srednjisko s Koprivnikom združeno, razdeljen.

Bohinjci so sploh terdne in večidel velike in lepe postave. Naj bi le tudi zmiram prav in po pameti skrbeli, de bi se njih čversti rod ne spridil in ne popačil! Žive bolj o pustim, za delo in zaslužek so pridni, skoraj bi rekel, silni, včasih clo prederzni; zato jih je pa tudi dosti zlo premožnih med njimi. Velikrat po tako stermih, nevarnih potih, in v coklah hodijo, ter moški in ženske po taci krajih mleko, sir in srovo maslo in druge reči prenašajo, kjer bi si marsikteri še prazniti ne upal, ali pa bi ga, jih clo gledati, že groza bilo. Ker Bohinjci bolj pust živež imajo, in skor celi čas

doma vse obdelajo, pa gredo v planine, kjer svoje rovtne, njive in senožete imajo (nekteri clo za 70 senoskov), de poorjejo, sejejo, sečejo — požanjejo in pospravijo. Fižol (ki mu ondi bob pravijo) še tudi sade; boba (ondi v razloček od oniga pravi bob imenovaniga) pa clo malo. Graha je nekoliko, leče pa najti ni. Tudi ženske tako pridno delajo, plevejo, osipljejo i. t. d. de malokje tako. De si marsiktere polroške prihranijo, jim tudi to na hvalo pride, de možje skor vsakoršno domače orodje večidel sami delati in popravljati znajo. — Ravno zato pa, ker je rodovitne zemlje tako malo, je pa tudi silno draga; v primeri z marsikterimi družimi kraji na pol dražji.

Drevoreja. Kar izrejo sadni ga drevja dotiče, se do poslednjih let v Bohinju za to niso kej dosti pečali, desiravno toliko prostora in pripravnne zemlje imajo, de bi si prav veliko lepiga in dobriga sadja lahko pridobili. Zdej pa prid sadjoreje zmiram bolj spoznavajo, in se zmiram bolj za njo vnemajo. K temu pa so v spodnji dolini (na Bistrici) en gosp. kaplan zlo pripomogli, ki so vertno šolo napravili, in šolsko mladost v izreji in požlahnjenju sadniga drevja podučevati in djansko vaditi začeli, česar se je tudi ondotni gosp. učitelj z veseljem in pridam poprijel. V zgornji dolini (v Srednji vasi) si pa posebno gosp. fajmošter z besedo in z izgledam prizadevajo, ljudi od prida sadjoreje prepričati, jim vse potrebno pokazati, in jih k posnemanju opominjati. Zmed kmečkih ljudi si je pa posebno en mož — Juri Stare, po domače Kristan, iz Podjela — za sadjorejo že dolgo let veliko prizadjal, si že veliko in lepiga sadja priredil, in o poslednji delitvi častnih daril za sadjorejo od kmetijske družbe sreberno svetinjo dobil. — Kar pa drugotno drevje ali gojzde tiče, je pa zlo škoda, de z le'sam tako lahko mišljeno ravnajo, in ga toliko v nič priti puste'. Desiravno mislijo, de jim lesa zmanjkati ne more, se vender lahko zgodi, de čez kej let njih otroci še za potrebo lesa imeli ne bodo, če ga bodo le pokončevali, za zarejo pa ne skerbeli. Tode od modriga in skerb-niga srenJ8kiga predstojništva je zagotovo upati in pričakovati, de tudi te reči v nemar pustilo ne bo.

(Dalje sledi.)

Od Bohinja kaj.

(Dalje.)

Ozrimo se zdej nekoliko na mnogoverstne dela in opravila Bohinjcov in njih preživitek.

Kmetovanje. Ker so njih zemljiša majhne in rodovitne zemlje le malo, je iz tega razvidno, de samo kmetija Bohinjcov preživiti ni v stanu. Kar koli pa se iz zemlje pridela, se v primeri z družimi kraji le z velikim trudam in terpljenjem pridobljuje. V dolini sejejo še ozimino, na to nekoliko tudi ajde; po gorah in planinah, se ve de, samo jaro žito imajo. Nekej let sem precej turšice sade, ki se sploh dosti dobro obnaša; tudi lanu se dokaj najde, in trud se večidel dobro poverne. Gnojenja je njivam, ker je zemlja debela in pusta, memo drugod veliko več treba. Kadar enkrat

koliko se jih tudi z žebjarijo ali kovanjem žebeljev preživi. Sploh je pa enkrat že v "Novicah" omenjeno bilo, koliko baron Cojzove fužine Bohinjecam k preživitku pripomorejo, in de bi jih brez tega pripomočka prav veliko v Bohinju živeti in obstati ne moglo.

De tudi omiko nekoliko v misel vzamem, je zlasti veselo slišati in prepričati se, de si ondotni duhovni gospodje, učeniki in šolski prijatli za keršansko izobraženje, vljudno zaderžanje, za umsko in djansko izučenje mladosti le naprej posebno veliko prizadevajo. Kar vsaciga pošteniga kristjana v serce veseliti mora, je na dalje tudi to, de vkljub brezbožnim šuntarjem in zapeljivcam, kateri v dosego svojih hudobnih namenov skor povsod ljudi ob zaupanje do duhovšine pripraviti išejo, se ljudstvo v Bohinju nikakor ni motiti in begati dalo, in je vse tri gospod fajmoštre še za županijske svetovave izvolilo. Očitne hvale in posneme je vredno, de si obdvojno županijsko predstojništvo, v Srednji-vasi in na Bistrici, za vse, kar je v pravi prid in blagor ljudstva, toliko in s toliko skerbj6 prizadene. Tako je že marsiktere postave dalo, ki so od kantonskiga poglavarstva že poterjene in razglašene: de se po kerčmah pozno v noč in med božjo službo v odvernjenje nerodnost in pohujšanja nikdar točiti ne sme, in de bodo prelomljevalci te postave oistro kaznovani — de bo vsak, kdor bi se ponoči kod vlačil, norel in razsajal, odločeno kazen v denarjih plačati mogel — ravno tako tudi vsak, kdor bi se med božjo službo brez praviga vzroka zunej cerkve potikal — od vsakiga hloda ali stoka, kteriga bo kdo prodal, *bo* nekež v srenjsko denarnico oirajtati mogel — kako je zastran varnosti z ognjem ravnati i. t. d. Ze iz vsiga tega se vidi, de pridno in za občinski blagor vneto predstojništvo županije veliko dobriga storiti in vpeljati zamore, in de *BO* taki skerbni župani in svetovavci za ljudstvo v resnici veliki dobrotniki. P.

Od Bohinja kaj.

(Konec.)

3. Živinoreja. Nar veči premoženje Bohinjci v svoji živini — govedi in drobnici imajo. Manj premožni kmetovavci po 4 — 6 — 8, bolj premožni pa po 13 — 16 in še več samo krav rede'. (*Le sna žili naj bi jih malo bolj!*) Zato pa tudi toliko masla napravijo, de ga na le'to gotovo po tavžent centov iz Bohinja — večidel v Terst — izvozijo; posebno, ker ga sami prav malo vžijejo, de ga le več skupej spraviti in prodati zamorejo. Zraven tega jim pa pri domačii tudi sir veliko odrine, ki ga v planinah delajo — se ve de bolj pustiga, ker bi scer masla napravljati ne mogli. Bohinjci v vsih treh farah svoje planine imajo, po kterih, kakor se gorkota naraša in rast zmiram više pomika, iz bližnjih v daljniši in višji planine s svojo živino gredo. Nar daljniši planine imajo na „belim polju" (od beliga kamna in peska tako imenovanim), kjer po navadi le šest tednov ostanejo. Iz daljniših planin pridejo o sv. Jerneju, iz bližnjih pa o sv. Martinu nazaj, nekteri pa še le o Božiču, ker planinsko sen6 v stajah pušajo in na mestu živini pokladajo, de jim ga ni treba domii voziti ali vlačiti.

4. Rudarija in ogljarija. Veliko bogastva Bohinj gotovo tudi v rudarskih jamah ima, ki se v vsih treh farah najdejo; nar boljši in nar zdajniši jame za rudo pa utegnejo biti na „rudnim polju", ki ima od tod tudi svoje ime. Ko po toliko krajih — zlasti moški — pozimi nobeniga zaslužka nimajo, si v Bohinju ta čas z vlačenjem in vožnjo rude in oglja, ki ga čez leto za fužine pripravijo, veliko zaslužijo. Ne-